

На основу члана 68. став 1. и члана 109. став 2. Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС“, бр. 113/2017, 91/2019, 153/2020, 92/2023, 94/2024 и 19/2025) и члана 18. став 1. тачка 3) Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015, 40/2015 – одлука УС, 44/2018 и 19/2025), гувернер Народне банке Србије доноси

ЛИСТУ ИНДИКАТОРА
ЗА ПРЕПОЗНАВАЊЕ ОСНОВА СУМЊЕ ДА СЕ РАДИ О ПРАЊУ НОВЦА ИЛИ
ФИНАНСИРАЊУ ТЕРОРИЗМА КОД МЕЊАЧА

1. Овом листом индикатора утврђују се индикатори за препознавање лица и/или трансакција за које постоје основи сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма, а које су банка која обавља мењачке послове, овлашћени мењач и привредни субјект који мењачке послове обавља на основу посебног закона којим се уређује његова делатност (у даљем тексту: мењачи) дужни да унесу у своје листе индикатора у складу са чланом 69. став 1. Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма (у даљем тексту: Закон).

При утврђивању да ли постоји основ сумње да се ради о прању новца или финансирању тероризма мењач је дужан да примењује најмање следеће индикаторе:

- 1) више повезаних готовинских трансакција у износима мањим од износа предвиђеног за пријављивање готовинских трансакција на основу Закона, а које укупно прелазе тај износ;
- 2) странка у великим износима врши замену новчаница у већим апоенима за новчанице малих апоена или замену новчаница малих апоена за новчанице већих апоена у истој валути (уситњавање или укрупњавање новчаница);
- 3) странка врши трансакцију са новчаницама које су умотане и/или упаковане;
- 4) странка која ради вршења трансакције предаје мењачу наизглед непребројан новац није заинтересована за износ који ће добити за ту трансакцију;
- 5) странка врши замену већег износа новца и при томе није заинтересована ни за курс који мењач примењује за трансакцију нити за висину провизије коју мењач наплаћује.
- 6) странка накнадно смањује износ трансакције (нпр. износ претходно најављене трансакције) или се интересује на који начин може да изврши трансакцију без подношења на увид личног документа у сврху идентификације;
- 7) странка или чланови њене породице учестало или циклично тј. у истим временским интервалима (истих дана у недељи, месецу и сл.) врше замене новца на исте и заокружене износе;
- 8) странка приликом куповине већег износа америчких долара инсистира на апоенима за које не постоји обавеза вршења идентификације странке по прописима који регулишу мењачко пословање (апоени који нису од 50 и 100 САД долара);
- 9) странка нуди мењачу новац, поклон или услугу за обављање трансакције;

10) странка неуобичајено добро познаје прописе у вези са пријављивањем сумњиве трансакције или је веома причљива у вези са темама које се тичу прања новца или финансирања тероризма;

11) странка обавља трансакцију у пратњи лица које очигледно надзире понашање странке или странка оставља утисак да делује у нечије име;

12) странка обавља трансакцију уз инсистирање да се трансакција брзо обави;

13) странка одбија или протестује да на захтев мењача пружи на увид лични документ за идентификацију;

14) странка за потребе идентификације даје на увид документа која изгледају као да су фалсификована, лажна, односно странка даје на увид копију личног документа или неважећи лични документ за идентификацију;

15) странка покушава да докаже свој идентитет на други начин, а не предајом личног документа у смислу Закона (нпр. студентски индекс, пословна легитимација, возачка дозвола и сл.);

16) странка се сумњиво понаша, односно даје информације које се чине лажним или недоследним (мења информације), избегава обавезе, односно исказује забринутост, оклева да настави са трансакцијом након што је обавештена да треба да се идентификује;

17) странка протестује или прети у настојању да спречи идентификацију или достављање података Управи за спречавање прања новца;

18) странка је особа за коју мењач има сазнања да је особа повезана са сумњивим активностима и која врши замену већег износа новца или учестало врши замену новца;

19) странка је особа за коју се чини да је на основу информација доступних из средстава јавног информисања или из других извора повезана са организованим криминалом, пореским криминалом, корупцијом или другим криминалним активностима;

20) странка одустаје од трансакције након што је сазнала да мора да се идентификује;

21) странка покушава да смањи износ трансакције након што је сазнала да мора да се идентификује;

22) позната странка која је променила образац понашања (нпр. до сада је вршила трансакције ниже вредности, а затим почиње да иницира трансакције високе вредности);

23) странка је особа која учестало обавља трансакције у износу од 5.000 евра или више у динарској противвредности;

24) странка је особа чије је трансакције обвезник раније пријавио Управи за спречавање прања новца као сумњиве;

25) странка за коју мењач има сазнања да је студент, незапослено лице или особа са ниским примањима, а учестало врши замену већих износа новца;

26) странка истовремено захтева обављање трансакција са више различитих валута без обзира на износ;

27) странка која врши учестале трансакције у већим износима је лице из земаља у којима се не примењују међународни стандарди из области спречавања прања новца и финансирања тероризма, као и из земаља у којима су на снази строги прописи о поверљивости и тајности банкарских и пословних података, или оф-шор држава или држава које се сматрају пореским рајем;

28) странка протестује или одбија да пружи информације о пореклу имовине, када је у складу са Законом или анализом ризика дужна да те информације пружи;

29) странка која обавља трансакције је из државе за коју је опште познато да је производња и/или продаја наркотика заступљена у великој мери (нпр. Авганистан, Колумбија и сл.);

30) странка се налази на консолидованој листи Комитета за санкције на основу Резолуције 1267 Савета безбедности Уједињених нација, домаћој листи означених лица коју је у складу са законом којим се уређује ограничавање располагања имовином у циљу спречавања тероризма и ширења оружја за масовно уништење усвојила Влада Републике Србије и др. или је повезана са лицима која се налазе на наведеним листама;

31) трансакције у износу нешто нижем од 5.000 евра у динарској противвредности, без обзира на то да ли се ради о једној или више међусобно повезаних трансакција;

32) странка која је функционер Републике Србије, друге државе, односно међународне организације, или члан његове уже породице или ближи сарадник обавља неуобичајено велики број трансакција, или избегава да пружи информације о пореклу имовине која је предмет трансакције;

33) странка мења путничке чекове у износу нешто нижем од износа за који се врши пријава трансакције;

34) странка врши замену већег износа готовине са фалсификованим или неисправним новчаницама;

35) странка се у средствима јавног информисања или на основу других сазнања доводи у везу са тероризмом, финансирањем тероризма, верским радикализмом, екстремизмом и фундаментализмом;

36) трансакција која може указати на повезаност са набавком оружја, опреме и технологије за производњу оружја за масовно уништење, укључујући трансакције лица из земаља које су означене као високо ризичне за набавку тог оружја, или на трговину предметима двоструке намене у смислу Уредбе Савета ЕУ 428/2009;

37) неуобичајено велики број трансакција или вредност трансакције у односу на трансакције које странка редовно врши;

38) странка прекида трансакцију коју врши у простору иза места где се врши гранична провера лица на међународном аеродрому или луци, и/или у уређеном простору за приређивање посебних игара на срећу када сазна да се у потврде о извршеној трансакцији уносе подаци из његових личних докумената;

39) странка замењује већи износ ефективе ради, како наводи, извршења трансакција с дигиталном имовином, иако нема назнака да је реч о пружаоцу услуга који има дозволу за рад надлежног органа да се бави тим пословима или странка уплаћује у истим пословним просторијама новчана средства добијена продајом ефективе ради куповине дигиталне имовине;

40) ако се у просторијама мењачког места обавља и делатност која обухвата откуп злата, трансакција којој је непосредно претходила продаја злата у количини која одступа од уобичајених продаја појединаца (од стране исте странке);

41) ако се у просторијама мењачког места пружају и платне услуге, трансакција у којој се користе средства које је странка претходно (путем услуге брзог трансфера новца) примила из државе за коју је познато да у њој делују терористичке организације.

3. Поред индикатора из тачке 2. ове листе индикатора, мењач је дужан да примењује и индикаторе за препознавање сумњивих активности у вези с финансирањем тероризма објављене у Директиви о објављивању индикатора за препознавање сумњивих активности у вези са финансирањем тероризма (бр. ОП-000102-0031/2018 од 21. фебруара 2018. године).

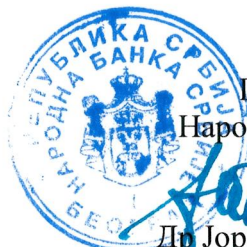
4. Поред индикатора из тач. 2. и 3. ове листе индикатора, мењач је дужан да у своју листу индикатора унесе и посебне индикаторе, узимајући у обзир националну процену ризика и анализу ризика, а посебно водећи рачуна о сложености и обиму трансакција, неуобичајеном начину извршења, вредности или повезаности трансакција које немају економски или правно основану намену, односно које нису усаглашене или су у несразмери са уобичајеним, односно очекиваним активностима странке, као и о другим околностима које су повезане са статусом или другим карактеристикама странке а које указују на постојање основа сумње на прање новца или финансирање тероризма.

5. Даном почетка примене ове листе индикатора престаје да важи Листа индикатора за препознавање сумњивих трансакција за мењаче (Број: 01-598/09-8 од 6. јула 2009. године).

6. Мењачи су дужни да примењују ову листу индикатора почев од 5. маја 2025. године.

7. Ова листа индикатора објављује се на интернет презентацији Народне банке Србије и доставља се Управи за спречавање прања новца, ради објављивања на њеној интернет презентацији.

Г. бр. 5910
5. маја 2025. године
Београд

 Г у в е р н е р
Народне банке Србије

Др Јоргованка Табаковић